

Les TICs com a eina de suport a l'atenció pediàtrica. L'experiència i els projectes de Pediatria dels Pirineus

Dr. Jordi Fàbrega Sabaté. Director Assistencial de Pediatria dels Pirineus, SCCLP

La comarca de l'Alt Urgell, als Pirineus lleidatans, és la segona comarca més gran de Catalunya, amb 1.447'48 Km² de superfície, però una de les de més baixa densitat de població, amb 15'22 habitants/km², amb 80 km de longitud i molts petits nuclis rurals, molts d'ells de difícil accés. La capital de comarca, La Seu d'Urgell, compta amb 13.060 habitants, i es troba a només 10 km de distància de la frontera amb Andorra, a 136 km de Lleida i a 178 km de Barcelona.

El dèficit de pediatres que han d'afrontar molts hospitals (sobretot comarcals) i CAPs es feia molt palesa en aquesta comarca, allunyada dels grans centres urbans. A més, la presència de dos proveïdors diferents, pels dos nivells d'atenció (primària i hospitalària), dificultava la coordinació entre els diferents professionals que depenien de diferents empreses, sobretot per a la cobertura de les vacances i/o eventuais baixes laborals, a més de la dificultat de formació continuada dels professionals.

El més d'octubre de 2009, amb l'objectiu de garantir la qualitat i la sostenibilitat de la prestació de l'atenció pediàtrica integral, es signà un conveni entre els diferents proveïdors de salut: Fundació Sant Hospital de La Seu d'Urgell (FSH) i Institut Català de la Salut (ICS) i l'Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona (HSJD), sota la supervisió del Departament de Salut (CatSalut), per tal de prestar l'assistència pediàtrica (primària i hospitalària) a tota la comarca. Els professionals pediatres implicats es constituïren en un nou model d'Entitat de Base Associativa (EBA) mitjançant la personalitat jurídica d'una Societat Cooperativa Catalana Limitada Professional (SCCLP), anomenant-se Pediatria dels Pirineus, SCCLP, amb socis col·laboradors i socis treballadors, assumint, a més de l'assistència pediàtrica, totes les decisions organitzatives, econòmiques i legals.

Amb aquest nou model, es traspasà la gestió de la prestació pròpiament dita, emprant els circuits ja definits per a l'atenció primària i l'atenció especialitzada hospitalària, tant per a la programació i el registre de l'activitat assistencial, com en la generació de peticions de productes intermedis i la derivació de pacients, sense gestionar les despeses d'aquestes prestacions (proves complementàries, farmàcia, material sanitari i altres).

Aquest nou model entenem que ha comportat millores a diferents àmbits: a nivell assistencial s'ha aconseguit una excel·lent accessibilitat (100% d'èxit per obtenir cita prèvia < 48 hores amb 0'46 y 0'66 dies de demora en cada CAP, respectivament). S'han incrementat els Estàndards de Qualitat Assistencial (un 81% i un 178%, respectivament). Aquest fet ha repercutit en una disminució del 33% de les visites pediàtriques al Servei d'Urgències de l'hospital (un 66% en las franges horàries d'obertura dels CAPs). A nivell hospitalari, tot i un increment d'un 26'1% de la complexitat, existeix una major resolució (2009: estada mitjana esperada de 2'58 dies i real de 2'66 dies; 2013: estada mitja esperada de 3'03 dies i real de 2'26 dies). Tanmateix, s'ha evidenciat una disminució del 33% de les derivacions a altres centres fora de la comarca, així com del 41% dels trasllats interhospitalaris.

A nivell docent s'han implementat sessions formatives i cursos (incloent la retransmissió telemàtica de cursos, sobretot de HSJD) amb una mitjana de 6'5 cursos/professional/anys; i també amb actes comunitaris per a la promoció de la salut (mitjana de 22 actes/any); i s'ha aconseguit que part dels estudiants universitaris de medicina de la Universitat de Lleida realitzin la seva rotació en pediatria pels nostres serveis.

Des de l'inici de l'experiència, donada les característiques orogràfiques de la nostra comarca, i les distàncies amb els grans hospitals docents, especialment el nostre centre de referència (HSJD), varem apostar per les TICs (Tecnologies de la Informació i la Comunicació). Inicialment per temes formatius i docents, amb la realització de varis dels cursos per part dels nostres professionals via telemàtica (amb la plataforma webcasting de HSJD, de la qual en vam ser pioners com a receptors), i també la retransmissió (en directe o en diferit) de les conferències per a pares de HSJD, amb molt bona resposta per part de la població de l'Alt Urgell.

Posteriorment varem veure que les TICs també podien donar-nos el seu suport a nivell assistencial, en aquesta comarca on els desplaçaments no son fàcils i les distàncies són grans. Per aquest motiu el dia 1 de setembre de 2011 vam iniciar la pàgina web de Pediatria dels Pirineus (www.pediatriadelspirineus.org) incloent un consultori virtual pels

pares i/o tutors, on poden realitzar consultes on-line directament al pediatra i/o personal d'infermeria pediàtrica assignat als respectius CAPs.

Aquesta pàgina web té una part pública on hi ha diferents entrades sobre la nostra organització, horaris, informacions i notícies d'interès pels pares i/o tutors de l'Alt Urgell, i també hi ha entrades de diferents temes divulgatius relacionats amb la salut i la pediatria. És aquí on els pares i/o tutors s'han de donar d'alta per poder realitzar consultes virtuals (només al seu pediatra i/o infermer/a pediàtric, que és qui coneix al nen/a), i així complir amb la Llei Orgànica de Protecció de Dades.

A part, la web disposa d'una part privada, on tenen accés tots els professionals de Pediatria dels Pirineus (pediatres, infermers pediàtrics i llevadores), i també tots aquells professionals que atenen o poden atendre població pediàtrica a la comarca (metges i infermer/es del Servei d'Urgències de la FSH, metges de família i infermer/es d'atenció primària dels diferents CAPs), on es poden consultar tots els nostres protocols i les nostres sessions formatives dels diferents anys. Amb això s'aconsegueix homogeneïtzar els tractaments que els nens reben a tota la comarca, amb independència del professional que en realitzi l'assistència.

En aquests 3 primers anys d'experiència s'han realitzat un total de 456 entrades a la web (incloent part pública i privada) i s'han rebut un total de 54.244 visites (mitjana de 49'6 visites/dia), amb un 52'36% de visites noves; la gran majoria procedents d'Espanya (91'2%), tot i presentar visites de 44 països diferents d'arreu del món; amb un promig de temps de visita de 1 minut i 45 segons i una mitjana de 2'08 pàgines per visita. En total s'han enregistrat 274 nens per poder realitzar consultes virtuals, realitzant-se un total de 1.103 consultes virtuals, totes elles respostes abans de 48 hores (un 98% abans de 24 hores). Els principals motius de consulta foren problemes de ritme intestinal (33%), quadres catarrals i/o tos (18%), alimentació (16%), quadres febrils (10%), dubtes sobre revisions del nen sa (10%), temes dermatològics (8%) i dubtes en dosis de medicaments (6%).

Als 12 mesos de funcionament de la web varem enviar enquestes de satisfacció als usuaris enregistrats fins llavors, tenint resposta en un 63%, dels quals el 80% van indicar que havien consultat la web recentment. El 92% dels enquestats creien que la informació del web era útil o molt útil. Un 82% d'ells havien emprat el consultori virtual, dels que el 100% refereixen que els va ésser útil o molt útil.

Tanmateix, per tal d'augmentar la nostra connexió i relació amb la població, especialment amb els pares i/o tutors, i amb els mateixos nens (sobretot adolescents), però també amb la resta de professionals i institucions de tot el territori català i del món sencer, Pediatria dels Pirineus compta amb una presència força activa a les xarxes socials. Així comptem amb usuari al facebook amb més de 400 amics i al twitter (@PedPirineus) amb gairebé 850 seguidors.

Com a projectes de futur, ara estem treballant en una connexió telemàtica entre els metges de família que realitzen guàrdies als diferents consultoris locals (als pobles d'Oliana, Coll de Nargó, Organyà, Martinet i Tuixent), tots ells separats entre 20 i 70 minuts de trajecte de l'hospital, on hi ha el pediatra de guàrdia. Fins ara, quan aquests professionals tenen un dubte a l'atendre un infant, es posen en contacte telefònicament amb el pediatra de guàrdia de l'hospital (nosaltres l'anomenem Pediatra de Guàrdia Territorial) per fer-ne la consulta.

Esperem poder iniciar el proper any, una nova manera de connexió, mitjançant un sistema de telemedicina que empra webcams i un sistema segur de transmissió de l'ICS, l'Openmettings (amb el que actualment estem realitzant cursos de formació telemàtica a tota la província de Lleida amb bons resultats). Amb aquest nou sistema, ampliïm d'una sola trucada a la visualització del nen/a i els pares per part del pediatra, i aquests veuen al pediatra, augmentant la confiança en l'acte mèdic que realitza el metge de família de guàrdia "in situ" al territori, així com la capacitat resolutiva del pediatra davant una consulta "a distància".

Creiem fermament en l'aposta, tant en la nostra estructura d'autogestió dels propis professionals com en la utilització de les TICs, per tal de millorar l'assistència i apropar al ciutadà la nostra tasca diària en vers la salut dels infants.

Citació

Autor: Fàbrega Sabaté, Jordi

Títol article: Les TICs com a eina de suport a l'atenció pediàtrica. L'experiència i els projectes de Pediatria dels Pirineus
Revista: APSalut. Volum 3. Número 3. Article 54

Data: 23 de juny de 2015